

Др Сања Марјановић,*
Доцент Правног факултета,
Универзитет у Нишу

ПРЕГЛЕДНИ НАУЧНИ РАД
doi:10.5937/zrpfni1878235M

UDK: 341.241
Раd примљен: 30.12.2017.
Раd прихваћен: 18.05.2018.

МЕЂУНАРОДНО ОСТВАРИВАЊЕ ИЗДРЖАВАЊА ЧЛАНОВА ПОРОДИЦЕ – БИРАЈУЋИ ИЗМЕЂУ КОНВЕНЦИЈЕ УН (1956) И ХАШКЕ КОНВЕНЦИЈЕ (2007)**

Апстракт: Глобализација и повећано кретање људи изазов су за међународно приватно право. Услед тога, ваљано правно уређење прекограничних случајева изискује већи степен међународне сарадње. У материји издржавања, ова потреба је довела до партнерства две светске организације које су се, свака на свој начин, бавиле наведеним питањем – Хашке конференције за међународно приватно право и Уједињених нација. Резултат те сарадње је Хашка конвенција о међународном остваривању издржавања деце и других чланова породице (2007) која замењује, у односима држава уговорница, Конвенцију Уједињених нација о остваривању алиментационих захтева у иностранству (1956). Имајући у виду да је Република Србија чланица само Конвенције УН, у раду се разматра потреба ратификације Хашке конвенције.

Кључне речи: обавезе издржавања, Конвенција о остваривању алиментационих захтева у иностранству, Хашка конвенција о међународном остваривању издржавања деце и других чланова породице.

1. Увод

Услед масовних пресељења људи током Другог светског рата, материја издржавања нашла се у жижи међународног приватног права (у светским размерама) нарочито средином педесетих година прошлог века. У том периоду, Хашка конференција за међународно приватно право доноси прву у низу својих конвенција о овом питању (1956).¹ Исте године, и

* sanja@prafak.ni.ac.rs

** Раd је резултат истраживања на пројекту „Усклађивање права Србије са правом Европске уније“, који финансира Правни факултет Универзитета у Нишу у периоду од 2013. до 2018.

Уједињене нације усвајају Конвенцију о остваривању алиментационих захтева у иностранству (даље: Њујоршка конвенција). Убрзо је конвенцију ратификовала и бивша Југославија, те она и данас обавезује Републику Србију.² У међувремену, нови талас (овог пута економских) миграција, инициран стварањем Европске економске заједнице, а потом и Европске уније, довео је у питање ефикасност ове конвенције. Како Уједињене нације нису располагале поузданим подацима, подржале су намеру Хашке конференције да испита делотворност Њујоршке конвенције. Ово стога што је Хашка конференција отпочела рад на новој конвенцији, те је прво требало утврдити оправданост таквог подухвата.³ Партнерство те две светске организације довело је 2007. године до усвајања Хашке конвенције о међународном остваривању издржавања деце и других чланова породице (даље: Хашка конвенција). Приступањем Европске уније Хашкој конвенцији 2014. године, она је постала и део *acquis communautaires*. Сем тога, за сада се 30 уговорница Њујоршке конвенције (од укупно 64) обавезало и Хашком конвенцијом.⁴ С обзиром да је Република Србија, као држава кандидат за чланство у ЕУ, обавезана само Њујоршком конвенцијом, важно је утврдити значај ратификације Хашке конвенције. Зато најпре треба појаснити основне карактеристике обеју конвенција и њихов међусобни однос (2). Потом се разматра евентуални утицај Хашке конвенције на одредбе о надлежности Закона о решавању сукоба закона са прописима других земаља (даље ЗРСЗ)⁵, као и значај двостраних уговора које српски судови примењују на признање одлука о издржавању (3). Напоследку, чине се одређене сугестије у случају ратификације (4).

---

1 Хашка конвенција о меродавном праву за обавезе издржавања деце (*Convention of 24 October 1956 on the law applicable to maintenance obligations towards children*).

2 Сл. лист ФНРЈ – Међународни уговори и други споразуми, 2/60.

3 Pelichet Michel. *Note on the operation of the Hague Conventions relating to maintenance obligations and of the New York Convention on the Recovery of Maintenance*. Преузето 11. 03. 2017. http://www.hcch.net/upload/wop/maint_rptMPe.pdf.

4 Ове уговорнице обухватају: 23 државе ЕУ (Бугарска, Латвија, Литванија и Малта су уговорнице само Хашке конвенције, а Данска само Њујоршке конвенције), затим, Босна и Херцеговина, Бразил, Казахстан, Црна Гора, Норвешка, Турска и Украјина. Иначе, Хашка конвенција тренутно има 38 уговорница.

5 Сл. лист СФРЈ, 43/82 и 72/82 - испр., Сл. лист СРЈ, 46/96 и Сл. гласник РС, 46/2006.

2. Основне карактеристике Њујоршке и Хашке конвенције и њихов међусобни однос

2.1. Главне одлике и недостаци Њујоршке конвенције

Иако је Њујоршка конвенција у погледу отворености за ратификацију глобални међународни инструмент, њен домашај је ограничен. Она не унификује норме о надлежности, меродавном праву или признању и извршењу одлука о издржавању, већ само успоставља механизам *административне сарадње* отпремних и посредничких органа држава уговорница. Одговоре на остала питања (надлежност, меродавно право, признање и извршење одлука) дају национални прописи ових држава или, евентуално, други међународни уговори на снази између државе повериоца и државе дужника издржавања. Иако делује да је конвенција једноставна за примену,⁶ то не гарантује увек и ефикасну правну заштиту.

Последице недовољне прецизности Њујоршке конвенције долазе до изражаја већ у погледу *одредбе о пољу примене*. Наиме, конвенцијски механизам се покреће ако поверилац и дужник издржавања потпадају под надлежност различитих држава уговорница. Тада *поверилац* свој захтев за мериторно одлучивање или признање одлуке о издржавању подноси отпремном органу државе у којој живи, који га онда прослеђује посредничком органу државе под чију надлежност потпада дужник. О захтеву се даље одлучује у складу са нормама међународног приватног права државе суда (чл. 6, ст. 3).

Оваква концепција одаје утисак да конвенцијски систем стоји на располагању повериоцу издржавања, док се исто не може са сигурношћу тврдити уколико поступак покреће *дужник*.⁷ У том смислу, Њујоршка конвенција помиње и поступак измене одлуке о издржавању у члану 8, али без додатног прецизирања. Тиме су отворена врата за њену неуједначену примену с обзиром да државе различито тумаче ову одредбу, у зависности од тога ко покреће поступак. У случајевима када то чини поверилац, недоумица нема. Насупрот томе, ако је тужилац дужник, поједине државе настављају да примењују Њујоршку конвенцију,⁸ док друге то не

6 Тим пре што Њујоршка конвенција има само 21 члан.

7 „Сврха ове конвенције је да олакша остваривање издржавања на које неко лице... поверилац, које се налази на територији једне од Страна уговорница, полаже право...од неког другог лица...дужник, које потпада под јурисдикцију друге Стране уговорнице.“ Чл. 1, ст. 1 Њујоршке конвенције.

8 На пример, Аустрија, Мароко, Пољска и Швајцарска. Permanent Bureau. *Report on and Conclusions of the Special Commission on Maintenance Obligations of April 1999*. Преузето 20. 03. 2017. http://www.hcch.net/upload/wop/maint1999concl_e.pdf.

чине,⁹ сматрајући да би овакво поступање било у супротности са циљем конвенције.¹⁰ У ову последњу групу спада и Република Србија.¹¹ Међутим, право дужника на приступ правди не може зависити од различитих тумачења једне исте конвенције. Ово тим пре што у материји издржавања и иначе преовлађује принцип *in favorem creditoris*, унапред померајући равнотежу између интереса повериоца и дужника у корист повериоца као слабије стране.¹² Али, то не значи да дужник може бити лишен правне заштите. Тиме би се кршиле одредбе о праву на правично суђење Европске конвенције о људским правима¹³ и о једнаком положају странака пред судом Међународног пакта о грађанским и политичким правима¹⁴ (Schmidt, 2000: 665).

Други недостатак Њујоршке конвенције односи се, парадоксално, на њено највеће достигнуће – систем *централних органа* (отпремни и посреднички органи). У одговорима на упитник Хашке конференције, државе су указале да овај систем не испуњава увек своју сврху.¹⁵ Поједине државе

9 На пример, Ирска, Хрватска и Луксембург. Permanent Bureau. *Report on and Conclusions of the Special Commission on Maintenance Obligations of April 1999*. Преузето 20. 03. 2017. http://www.hcch.net/upload/wop/maint1999concl_e.pdf.

10 Њујоршка конвенција треба да „олакша остваривање издржавања на које неко лице...поверилац...полаже право...од неког другог лица...“ (чл. 1).

11 Према подацима добијеним од Министарства финансија Републике Србије (Одсек за заштиту имовине и остваривање алиментационих захтева у иностранству) као отпремног органа, супротна пракса би била противна наведеном чл. 1 Њујоршке конвенције.

12 У материји меродавног права, на овом принципу почињају колизионе норме Хашког протокола о меродавном праву за обавезе издржавања, *Сл. гласник РС – Међународни уговори*, 1/2013. Видети Живковић, 2013: 83–87.

13 Чл. 6 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода, *Сл. лист СЦГ - Међународни уговори*, 9/2003, 5/2005 и 7/2005, *Сл. гласник РС - Међународни уговори*, 12/2010 и 10/2015.

14 Чл. 14 Међународног пакта о грађанским и политичким правима, *Службени лист СФРЈ – Међународни уговори*, 7/71.

15 Од држава које су детаљније наводиле проблеме у сарадњи, издвајамо следеће: *Аустралија* – лош рад посредничких органа појединих држава уговорница; *Белорусија* – нема довољно података о отпремним органима других држава, при чему ни сам депозитар не располаже свим информацијама; *Француска* – лоша примена или потпуна непримена Њујоршке конвенције у појединим државама, непотпуна документација; *Белгија* – непотпуни подаци који се добијају од других држава; *Немачка* – централни органи су се жалили да њихова питања често остају без одговора или се упућују подносиоцу захтева који не може на њих да одговори; *Ирска* – непотпуни подаци о поступцима и условима за њихово покретање у другим државама уговорницама; *Израел* – лоша комуникација са појединим државама и кашњења са документацијом; *Италија* – означавање више органа као отпремних и посредничких компликује поступак; *Нови*

су, искористивши недореченост њених одредаба, условљавале примену конвенције постојањем мериторне одлуке о обавези издржавања (коју сада треба само признати).¹⁶ Слично томе, размимоилажења постоје и поводом права јавноправног органа на регрес.¹⁷

Наредни проблем тиче се *непостојања унификованих правила о минимуму права на бесплатну правну помоћ*. Према конвенцији, ово право припада само повериоцу, у истом обиму као и држављанима или резидентима државе суда (чл. 9). Таква одредба неоправдано прави разлику између поверилаца истог или сличног финансијског стања, у зависности од тога у којој држави покрећу поступак. Када је реч о деци као најугроженијој категорији, већина држава на њих примењује општа правила (која важе за све повериоце).¹⁸

Иако се не би могло тврдити да Њујоршка конвенција не функционише добро у свим случајевима, наведени недостаци ипак наводе на закључак да је материју издржавања потребно свеобухватније уредити. То чини Хашка конвенција.

Зеланд – не постоје стандардизовани обрасци за документа која се шаљу; *Шкотска* – недовољно информација о неопходним документима и поступку у другим државама; *Швајцарска* – поступци за остваривање издржавања су често неефикасни чак и за ниже износе издржавања и превише дуго трају. Permanent Bureau. *Extracts from the Responses to the November 1998 Questionnaire on Maintenance Obligations, Prel. Doc. No 3 of April 1999*. Преузето 20. 03. 2017. <http://www.hcch.net/upload/wop/maint1999pd3.pdf>.

16 Француска, Белорусија, Мађарска, Израел, Италија, Монако, Мароко, Румунија, Словачка. Финска је навела да је поступање централних органа најефикасније када постоји одлука, а УК тражи одлуку само за издржавање супружника. Permanent Bureau. *Extracts from the Responses to the November 1998 Questionnaire on Maintenance Obligations, Prel. Doc. No 3 of April 1999*. Преузето 20. 03. 2017. <http://www.hcch.net/upload/wop/maint1999pd3.pdf>.

17 На јавноправне органе Њујоршку конвенцију не примењују, на пример, Израел, Мексико, Монако, Нови Зеланд, Румунија и Шри Ланка. Permanent Bureau. *Compilation of responses to the 2002 Questionnaire concerning a new global instrument on the international recovery of child support and other forms of family maintenance, Prel. Doc. No 2 of April 2003*. Преузето 20. 03. 2017. https://assets.hcch.net/upload/wop/maint_pd02.pdf.

18 Аустрија, Белорусија, Белгија, Чешка, Финска (ако су обавезе издржавања детета и супружника садржане у истој одлуци), Немачка, Мађарска, Ирска, Израел, Италија, Луксембург, Мароко, Мексико, Монако, Холандија, Норвешка, Пољска, Румунија, Шри Ланка, Шведска, Швајцарска, УК (Енглеска и Велс и Шкотска). Permanent Bureau. *Extracts from the Responses to the November 1998 Questionnaire on Maintenance Obligations*. Преузето 20. 03. 2017. <http://www.hcch.net/upload/wop/maint1999pd3.pdf>.

2.2. Главне одлике Хашке конвенције

Хашка конвенција се првенствено односи на *издржавање деце до навршене 21. године од стране родитеља* и, у одређеном обиму, на *издржавање супружника*. Наиме, ако се захтев за признање и извршење одлуке о издржавању супружника подноси *уз захтев за издржавање детета*, Хашка конвенција се у потпуности примењује и на издржавање супружника. У супротном, на ове захтеве се не примењују одредбе о сарадњи централних органа (главе II и III конвенције). Међутим, државе уговорнице имају могућност да давањем одговарајућих изјава прошире примену целе конвенције и на издржавање супружника, али и на било коју другу обавезу породичног издржавања, предвиђену националним правима (чл. 2, ст. 1).

У погледу *централних органа*, Хашка конвенција ефикасније уређује њихову сарадњу. За разлику од Њујоршке, која уводи два централна органа (отпремни и посреднички), Хашка конвенција обавезује државе да одреде један централни орган. Дужности централних органа су *до детаља* уређене, како у међусобној комуникацији, тако и у односу на странке (главе II и III конвенције). Једна од њихових врло значајних обавеза односи се на пружање помоћи детету у споровима за утврђивање очинства или материнства ако од тога зависи остваривање издржавања (чл. 6, ст. 2, тач. х).

Такође, *услови за признање* су унификовани, чиме се успоставља дипломатска узајамност са оним уговорницама које тиме условљавају признање (што Њујоршка конвенција није кадра да обезбеди).¹⁹

Предности Хашке конвенције у односу на Њујоршку могу се подробније објаснити на примеру права странака на тзв. ефикасан приступ поступцима.

2.2.1. Право повериоца на ефикасан приступ поступцима

Одредбе о праву на ефикасан приступ поступцима у свим фазама остваривања издржавања, укључујући и поступак по правним лековима,

¹⁹ Као што је, на пример, случај са Норвешком (Permanent Bureau of the Hague Conference. Extracts from the Responses to the November 1998 Questionnaire on Maintenance Obligations. Преузето 20. 03. 2017. <http://www.hcch.net/upload/wop/maint1999pd3.pdf>), Шведском (<http://www.domstol.se/Funktioner/English/Legal-proceedings/Contentious-cases/Foreign-judgments/>) и Финском (Ikonen Jussi. *Comparative study of „residual jurisdiction“ in civil and commercial disputes in the EU: National report for Finland*. Преузето 21. 11. 2017. http://ec.europa.eu/civiljustice/news/docs/study_resid_jurisd_finland_en.pdf). Ове државе су уговорнице и Њујоршке и Хашке конвенције. Будући да Њујоршка конвенција не унификује услове за признање, не успоставља се дипломатска узајамност за признање одлука.

кључна су решења Хашке конвенције (Borrás et al. 2014: 72–74).²⁰ Тако, поверилац може покренути поступак за *мериторно одлучивање* о издржавању, укључујући и измену одлуке. Сем тога, може тражити и *признање* и *извршење одлуке*, као и *принудно извршење* већ признате одлуке (чл. 10, ст. 1, тач. а) и б). У последњем случају, предмет поступка извршења може бити и одлука треће државе, призната у држави извршења (Borrás et al. 2014: 54). Повериоцу стоји на располагању помоћ централних органа и онда када тражи да држава *изврши сопствену одлуку*. Такође, он може да покрене и поступак за *поновно мериторно одлучивање* ако је признање одбијено због непоштовања правила индиректне надлежности, права на одбрану или преварног поступања странке које је утицало на одлуку чије се признање тражи.²¹

Када је реч о *бесплатној правној помоћи*, Хашка конвенција стандардизује ово право. Под правном помоћи подразумева се саветовање, заступање и ослобођење од трошкова поступка.²² Она се гарантује деци млађој од 21 године у *поступку признања и/или извршења одлуке* (уколико захтев поднесе преко централних органа).²³ Реч је о привилегованој категорији поверилаца која на правну помоћ може да рачуна независно од свог материјалног стања (Beaumont, 2009: 516–517). Државе уговорнице морају обезбедити наведени минимум права, али га, у складу са својим могућностима, могу и повећати. Насупрот томе, правна помоћ се може ускратити у *поступку мериторног одлучивања* ако је захтев очигледно неоснован, укључујући и правни лек (*merits test*).²⁴ Изузетно, државе које нису вољне да гарантују правну помоћ деци *a priori*, могу претходно проверити њихову финансијску ситуацију.²⁵ Овај тест процене средстава (*child-centered means test*) има ограничен домашај, лишавајући помоћи само изразито добростојећу децу и не очекује се његова честа примена (Borrás et al. 2014: 398–399).²⁶

---

20 Чл. 14 Хашке конвенције.

21 Чл. 10, ст. 1 у вези чл. 22, тач. б) и е) Хашке конвенције.

22 Чл. 3, ст. 1, тач. ц) Хашке конвенције.

23 Чл. 15, ст. 1 Хашке конвенције.

24 Чл. 15, ст. 2 Хашке конвенције.

25 Чл. 16 Хашке конвенције.

26 Држава која даје овакву изјаву (нема реципрочно дејство), доставља детаљне податке о критеријумима овог теста Сталном бироу Хашке конференције Lortie, Groff. *Practical Handbook for Competent Authorities: the 2007 Hague Child Support Convention, the 2007 Hague Protocol on Applicable Law (Maintenance) and the 2009 European Union Maintenance Regulation*. Преузето 20. 03. 2017. <http://www.hcch.net/upload/hb38en.pdf>.

У свим осталим случајевима, право повериоца на бесплатну правну помоћ може бити условљено наведеним тестовима, док се у поступку признања или извршења правна помоћ гарантује (и то барем у истом обиму) ако је подносилац захтева већ остварио ово право у држави порекла одлуке.²⁷

2.2.2. Право дужника на ефикасан приступ поступцима

За разлику од повериоца, дужник може покренути само поступак за *измену одлуке* или за њено *признање*, које треба да *ограничи или обустави поступак извршења* (чл. 10, ст. 2).²⁸ Са своје стране, покретање поступка за *измену одлуке* о издржавању²⁹ подлеже правилу о *задржавању надлежности суда државе уобичајеног боравишта повериоца*.³⁰ Уколико је одлука донета у овој држави, а поверилац није променио уобичајено боравиште, дужник мора покренути поступак у тој истој држави. Ова одредба је *једина конвенцијска норма о директној надлежности* (Beaumont, 2009: 532) односно *једина норма о негативној директној надлежности* (Bográs, 2012: 111). Задржавање надлежности није апсолутно и изузеци штите право дужника на приступ правди или су пак последица његовог и повериоачевог споразума (Beaumont, 2009: 534). У том смислу, промена уобичајеног боравишта повериоца повлачи промену надлежности. Исто важи и ако суд не може да заснује надлежност за измену одлуке или одбија да то учини.³¹ Резултат је идентичан и поводом новог мериторног одлучивања након што је признање одлуке одбијено у другој држави уговорници.³² Напошетку,

27 Чл. 17, ст. 1 Хашке конвенције.

28 У случају када дужник покреће поступак за *признање* постојеће одлуке, он мора да докаже постојање правног интереса већ у самом захтеву, тако што појашњава на који начин би признање ограничило извршење те одлуке. Примера ради, наш Закон о извршењу и обезбеђењу не дозвољава извршење у делу у коме би износ дуга премашио две трећине износа зараде, пензије или накнаде зараде односно једну половину ако је њихов износ једнак или мањи од износа минималне зараде (чл. 258, ст. 1 Закона о извршењу и обезбеђењу, *Сл. гласник РС*, 106/2015 и 106/2016). На основу ове одредбе, дужник би могао да тражи признање са јасним интересом да ће поступак извршења бити ограничен.

29 Правни интерес дужника утврђује се на основу конкретне измене која захтевом тражи (нпр. смањење износа издржавања или измена услова плаћања). Permanent Bureau. *Draft Practical Handbook for caseworkers under the 2007 Child Support Convention, Prel. Doc. No 4 of August 2009*. Преузето 20. 03. 2017. https://assets.hcch.net/upload/wop/maint_pd04e2009.pdf

30 Чл. 18, ст. 1 Хашке конвенције.

31 Члан 18, став 2, тач. ц) Хашке конвенције.

32 Чл. 18, ст. 2, тач. д) Хашке конвенције.

задржавање надлежности престаје и у случају пророгације надлежности,³³ као и пристанка повериоца на надлежност суда друге државе.³⁴

Што се тиче *права дужника на бесплатну правну помоћ*, оно зависи од већ поменутих тестова процене средстава (*means test*) и основаности захтева (*merits test*). Ако је дужник уживао правну помоћ у поступку мериторног одлучивања, онда има право на њу и у поступку признања те одлуке, бар у истом обиму који се у држави признања одобрава за случајеве без иностраног елемента. Тиме се дужнику *гарантује минимум права на бесплатну правну помоћ*.³⁵

2.3. Однос Њујоршке конвенције и Хашке конвенције

Особеност Хашке конвенције огледа се у чињеници да се њоме, у односима држава уговорница, ставља ван снаге Њујоршка конвенција (иако је реч о конвенцији друге међународне организације). Овакво неуобичајено решење условљено је поменутиим партнерством Хашке конференције и Уједињених нација.

На основу кратког одређења из чл. 49 Хашке конвенције, чини се да је одговор о хијерархијском односу ових конвенција једноставан. Наиме, Хашка конвенција замењује Њујоршку конвенцију између држава које су уговорнице обеју, *у мери у којој се њихова поља примене поклапају*. Међутим, Хашка конвенција допушта државама уговорницама да *мењају њено поље примене* путем резерви и изјава. Због тога се у контексту ове конвенције може, с једне стране, говорити о *објективном пољу примене*, под којим се подразумева издржавање деце млађе од 21 године од стране родитеља и, у одређеном обиму, издржавање супружника. С друге стране, постоји и *субјективно поље примене*, одређено резервама и изјавама, специфично за сваку државу уговорницу.

Државе могу резервом *сузити поље примене* конвенције (*ratione personae*) на децу млађу од 18 година.³⁶ Насупрот томе, давањем одговарајућих изјава могуће је и *проширити поље примене*, како *ratione materiae*, тако и *ratione personae*. Оне државе које сматрају да издржавање деце „од колевке па до гроба“ (Martiny, 1994: 142) није претерано, могу проширити поље примене *ratione personae* и на децу старију од 21 године. Проширивање *ratione materiae* подразумева било коју обавезу издржавања која проистиче из породичних

---

33 Чл. 18, ст. 2, тач. а) Хашке конвенције.

34 Члан 18, став 2, тач. б) Хашке конвенције.

35 Чл. 14, ст. 4 Хашке конвенције.

36 Чл. 2, ст. 2 Хашке конвенције.

односа, крвног сродства, брака или тазбинског сродства.³⁷ Треба имати у виду да се резервом ограничава примена свих одредаба конвенције, док се систем изјава може односити на све или само поједине одредбе (нпр. само признање и извршење или само мериторно одлучивање). У сваком случају, резерве и изјаве имају *реципрочно дејство* (Borrás et al. 2014: 21–22).

Стога, државе уговорнице обеју конвенција могу и даље између себе примењивати Њујоршку конвенцију у делу у коме се *субјективна* поља примене Хашке конвенције не поклапају.³⁸

3. Утицај Хашке конвенције на законске одредбе о надлежности и значај двостраних уговора

Евентуална ратификација Хашке конвенције отвара питање усклађености норми ЗРСЗ-а о надлежности у односу на конвенцијски систем индиректне надлежности. Такође, недоумица постоји и у погледу значаја двостраних уговора којима је Србија већ обавезана у погледу признања и извршења одлука о издржавању.

3.1. Конвенцијске и законске одредбе о надлежности

Будући да државе нису могле да постигну консензус у погледу директне надлежности,³⁹ Хашка конвенција је једнострана конвенција (*convention simple*),⁴⁰ која уређује само систем индиректне надлежности.⁴¹ То значи да се и даље примењују националне норме држава уговорница о директној надлежности. Сразмерно међусобним разликама, оне могу учинити сарадњу мање или више успешном (Duncan, 2010: 222). Ипак, унификација индиректне надлежности има већи значај него што би се на први поглед рекло. Она прећутно одређује *прихватљиве основе* директне надлежности у материји издржавања, повлачећи границу у односу на прекомерну надлежност.

---

37 Чл. 2, ст. 3 Хашке конвенције.

38 Примера ради, Украјина је ставила резерву којом је ограничила поље примене Хашке конвенције на децу млађу од 18 година, док је Норвешка проширила део о извршењу на децу до 25. године. Обе државе су уговорнице и Њујоршке конвенције. Норвешка у односу на Украјину може да примени Њујоршку конвенцију у погледу обавезе родитеља према детету старијем од 18, а млађем од 21 године.

39 Надлежност домаћег суда за мериторно одлучивање о захтеву.

40 Beaumont, 2009: 532.

41 Надлежност страног суда за доношење одлуке чије се признање тражи.

Конвенцијски критеријуми индиректне надлежности могу се поделити у три категорије. Прва се односи на основе надлежности за све спорове о издржавању, друга група се тиче спорова о издржавању детета, док у трећу спадају критеријуми који се у овом последњем случају не примењују.

3.1.1. Критеријуми индиректне надлежности који се примењују на све спорове о издржавању

У заједничке основе индиректне надлежности спадају: уобичајено боравиште туженог, уобичајено боравиште повериоца, пристанак туженог на надлежност и атракција надлежности у статусним споровима или споровима о родитељској одговорности.

Што се тиче критеријума *уобичајеног боравишта туженог*, њему се нема шта приговорити будући да следи класични принцип *actor sequitur forum rei*.⁴² Слично томе, и *пристанак туженог* (изричит или прећутан) чест је основ међународне надлежности.⁴³ Из угла нашег права, морала би бити прихватљива оба ова критеријума, уз пар напомена. Најпре, ЗРСЗ за општу надлежност предвиђа *пребивалиште туженог*,⁴⁴ док се уобичајено боравиште уопште не помиње. У таквим околностима, ако тужени има пребивалиште у Србији, наш суд треба да провери да ли је и уобичајено боравиште овог лица у нашој држави и да то наведе у образложењу одлуке. Међутим, ако тужени нема пребивалиште у Србији, то не значи да нема ни уобичајено боравиште у Србији. Зато суд мора посебно утврдити уобичајено боравиште туженог, чак и ако надлежност заснива на неком од критеријума посебне надлежности.⁴⁵ У погледу *пристанка туженог*, ЗРСЗ искључује пророгацију у материји издржавања, те самим тим ни овај критеријум није допуштен (Dika, Knežević, Stojanović, 1991: 193). Без обзира на то, наведена одредба нашег закона не може бити препрека за признање одлуке друге државе уговорнице. Као прво, надлежност нашег суда у споровима о издржавању није искључива. Друго, не би било повреде

---

42 Чл. 20, ст. 1, тач. а) Хашке конвенције.

43 Чл. 20, ст. 1, тач. б) Хашке конвенције.

44 Чл. 46, ст. 1 ЗРСЗ.

45 Критеријуми посебне надлежности за спорове о издржавању су: пребивалиште детета као тужиоца, заједничко српско држављанство тужиоца и туженог, српско држављанство детета као малолетног тужиоца (без обзира где имају пребивалиште), српско држављанство тужиоца са пребивалиштем у Србији, пребивалиште тужиоца у Србији „у тренутку суђења“ (ако је последње заједничко пребивалиште супружника било у Србији), српско држављанство тужиоца који има пребивалиште у Србији или постојање имовине туженог у Србији из које се може наплатити издржавање. Чл. 67, ст. 1, тач. 1, 2 и 3; чл. 67, ст. 2 и 3 и чл. 68 ЗРСЗ.

ни јавног поретка будући да је у савременом међународном приватном праву (ограничена) аутономија воље продрла у материју издржавања и више није неуобичајена.⁴⁶

Када је реч о критеријуму *уобичајеног боравишта повериоца*,⁴⁷ Конвенцијом је дозвољена могућност резерве,⁴⁸ која нема реципрочно дејство.⁴⁹ Одлука се чак и тада може признати на основу тзв. „чињеничне повезаности“, односно ако су околности случаја такве да би право државе признања *mutatis mutandis* омогућило заснивање надлежности свог суда (чл. 20, ст. 3 Конвенције). Што се тиче нашег права, критеријум уобичајеног боравишта повериоца не може се критиковати јер се темељи на традиционалном принципу *in favorem creditoris*. С обзиром да ЗРСЗ не предвиђа ни овај основ надлежности, важе исте напомене као и поводом уобичајеног боравишта туженог. У случају да је друга држава ставила резерву на уобичајено боравиште повериоца, одлука нашег суда евентуално би могла проћи тест „чињеничне повезаности.“

У погледу атракције надлежности поводом *статусних спорова* и спорова о *родитељској одговорности*, држављанство само једне од странака није дозвољени основ надлежности према Хашкој конвенцији.⁵⁰ ЗРСЗ се уклапа у наведено правило будући да се уз домаће држављанство странке увек тражи још неки критеријум (најчешће пребивалиште или боравиште у Србији) или је пак реч о заједничком српском држављанству странака (чл. 61, 63–66 ЗРСЗ).

3.1.2. Критеријуми индиректне надлежности који се примењују када је дете поверилац

Уобичајено боравиште детета представља додатни „мост“ у случају резерве на критеријум уобичајеног боравишта повериоца (Borrás et al. 2014: 89). За

46 Тако је, рецимо, у чл. 4 Регулative ЕУ о издржавању (*Council Regulation No 4/2009 of 18 December 2008 on jurisdiction, applicable law, recognition and enforcement of decisions and cooperation in matters relating to maintenance obligations*, OJ L 7, 10. 01. 2009) предвиђена изричита пророгација за све спорове о издржавању, осим за децу до навршене 18 године. Тешко је замислити да Виши суд у Србији одбије признање одлуке суда државе чланице ЕУ који је, примењујући Регулative, засновао надлежност на основу споразума о надлежности или прећутног пристанка туженог (чл. 5 Регулative).

47 Чл. 20, ст. 1, тач. ц) Хашке конвенције.

48 Овај критеријум је проблематичан првенствено из угла Сједињених Америчких Држава зато што се не заснива на довољно чврстој вези туженог и суда. Bruch, 1994: 1054.

49 Чл. 62, ст. 1 Хашке конвенције.

50 Чл. 20, ст. 1, тач. ф) Хашке конвенције.

признање одлуке о издржавању деце у овом случају дужник мора у неком тренутку живети са дететом у држави порекла одлуке. Најчешће ће бити речи о родитељу чија обавеза, *услед развода брака или престанка ванбрачне заједнице*, добија судски епилог. Друга ситуација, када он није живео у заједници са дететом, претпоставља да је дужник у неком тренутку ипак боравио у држави порекла одлуке и у њој издржавао дете. То ће, пре свега, бити онда када родитељи нису били у браку или ванбрачној заједници. С обзиром да ЗРСЗ предвиђа пребивалиште детета као тужиоца (чл. 67, ст. 1, тач. 1), поступање суда би било исто као и поводом уобичајеног боравишта повериоца, односно туженог. Уколико то није могуће, надлежност би се, у зависности од околности, могла засновати преко правила о атракцији надлежности поводом *родитељске одговорности* или *статусних спорова* (спорови о очинству или материнству).

3.1.3. Критеријуми индиректне надлежности који се не примењују на децу као повериоце

Једини критеријум индиректне надлежности који се не примењује на децу као повериоце представља изричита пророгација надлежности.⁵¹ Ова одредба је идентична правилу ЗРСЗ-а о забрани споразума о надлежности у споровима о издржавању (чл. 49, ст. 3 ЗРСЗ).

3.2. Однос Хашке конвенције и двостраних уговора у погледу признања и извршења одлука

Што се тиче система признања одлука о издржавању према двостраним уговорима Србије и држава које су обавезане и Хашком конвенцијом, они се могу поделити на три категорије. У првој је ово питање регулисано *општим одредбама* о признању, предвиђеним у бројним уговорима о правној помоћи у грађанским стварима (Бугарска, чл. 42–48;⁵² Кипар, чл. 22–26;⁵³ Мађарска са

---

51 Чл. 20, ст. 1, тач. е) Хашке конвенције.

52 Уговор о узајамној правној помоћи између ФНР Југославије и НР Бугарске, *Сл. лист ФНРЈ – додаток*, 1/1957.

53 Уговор између Социјалистичке Федеративне Републике Југославије и Републике Кипар о правној помоћи у грађанским и кривичним стварима, *Сл. лист СФРЈ – Међународни уговори*, 2/86.

изменама и допунама, чл. 56–66;⁵⁴ Пољска, чл. 49–58;⁵⁵ Румунија, чл. 50–58;⁵⁶ Чешка и Словачка, чл. 50–60;⁵⁷ Босна и Херцеговина, чл. 26–27 и 29–31;⁵⁸ Црна Гора, чл. 26–28 и 30–32⁵⁹). У другу групу спадају уговори посвећени само признању и извршењу одлука у грађанској и трговачкој материји. И тада се на признање одлука о издржавању примењују опште одредбе (уговори са Грчком⁶⁰ и Француском⁶¹). Трећу чине уговори посвећени признању и извршењу одлука о издржавању (уговори са Аустријом⁶² и Белгијом⁶³). Премда Хашка конвенција, у начелу, не утиче на двостране уговоре (чл. 51), њихова решења се тешко могу поредити са конвенцијским. Наиме, сви ови двострани уговори (сем са Бугарском)⁶⁴ подразумевају истовремену (комбиновану) примену и Њујоршке конвенције. То је могуће зато што Њујоршка конвенција не врши унификацију, те је допуњују одредбе двостраних уговора. Међутим, чак ни овај комбиновани систем не може се поредити са Хашком конвенцијом по ефикасности, првенствено због тога што не обезбеђује свеобухватну процесну заштиту повериоца и дужника.

54 Уговор о узајамном правном саобраћају између СФР Југославије и НР Мађарске (1968) са изменама и допунама, *Сл. лист СФРЈ – додатак* бр.3/1968; измене и допуне – *Сл. лист СФРЈ – Међународни уговори*, 1/1987.

55 Уговор о правном саобраћају у грађанским и кривичним стварима између ФНР Југославије и НР Пољске, *Сл. лист ФНРЈ – додатак*, 5/1963.

56 Уговор о правној помоћи између ФНР Југославије и Румунске Народне Републике, *Сл. лист ФНРЈ – додатак*, 8/1961.

57 Уговор о регулисању правних односа у грађанским, породичним и кривичним стварима између СФР Југославије и Чехословачке, *Сл. лист СФРЈ – додатак*, 13/1964.

58 Уговор између Србије и Црне Горе и Босне и Херцеговине о правној помоћи у грађанским и кривичним стварима, *Сл. лист СЦГ – Међународни уговори*, 6/2005 и *Сл. гласник РС – Међународни уговори*, 13/2010.

59 Уговор између Републике Србије и Црне Горе о правној помоћи у грађанским и кривичним стварима, *Сл. гласник РС – Међународни уговори*, 1/2010.

60 Споразум између Федеративне Народне Републике Југославије и Краљевине Грчке о узајамном признавању и извршавању судских одлука, *Сл. лист ФНРЈ – Додатак*, 6/60.

61 Конвенција између Владе Социјалистичке Федеративне Републике Југославије и Владе Републике Француске о признавању и извршењу судских одлука у грађанским и трговачким стварима, *Сл. лист СФРЈ – Међународни уговори и други споразуми*, 7/72.

62 Споразум између Федеративне Народне Републике Југославије и Републике Аустрије о узајамном признавању и извршењу одлука о издржавању, *Сл. лист ФНРЈ – Додатак*, 2/63.

63 Конвенција између Социјалистичке Федеративне Републике Југославије и Краљевине Белгије о признању и извршењу судских одлука о издржавању, *Сл. лист СФРЈ – Међународни уговори и други споразуми*, бр. 45/76.

64 Бугарска није уговорница Њујоршке, већ само Хашке конвенције.

4. Закључак

Конвенција о правима детета обавезује државе да закључују међународне уговоре којима се штити право детета на издржавање, посебно у прекограничним случајевима (чл. 27).⁶⁵ Хашка конвенција је, иако не искључиво, у значајној мери окренута заштити управо овог права детета, и то више него Њујоршка конвенција. Предности Хашке конвенције су очигледне, почев од права на ефикасан приступ поступцима и бесплатну правну помоћ, до успостављања дипломатске узајамности у погледу признања и извршења, као и прецизно уређеног система сарадње централних органа. Зато не чуди што су и Уједињене нације, као творци и Њујоршке конвенције и Конвенције о правима детета, дале „зелено светло“ за већ објашњену одредбу о хијерархијском односу. Ратификација Хашке конвенције значила би да Србија унапређује испуњење својих обавеза из Конвенције о правима детета. С обзиром да је Хашка конвенција и део *acquis communautaires*, ратификација је, у случају државе кандидата, очекивана. Уз то, ово би био и први уговор у материји издржавања између Србије и Сједињених Америчких Држава.

Када је реч о Њујоршкој конвенцији, она би, с једне стране, наставила да важи између Србије и држава које нису уговорнице Хашке конвенције. Ради се о државама са којима, сем пар изузетака, Србија нема толико учестали правни саобраћај.⁶⁶ С друге стране, због успостављања двоструког колосека (када је друга држава обавезана и Хашком конвенцијом), од практичног је значаја да централни органи за Хашку конвенцију и Њујоршку конвенцију буду исти. Ово зато што њихова улога подсећа на задатак скретничара који треба правилно да упути или прими захтеве за остваривање издржавања према једној или другој конвенцији, у зависности од тога која се у конкретном случају примењује. С обзиром да Њујоршка конвенција предвиђа систем два централна органа, проблем се, за потребе Хашке, своди на одабир једног од њих. У случају Републике Србије, то би требало да буде Министарство финансија.

---

65 *Сл. лист СФРЈ – Међународни уговори*, 15/90 и *Сл. лист СРЈ – Међународни уговори*, 4/96 и 2/97.

66 У питању су Аргентина, Аустралија, Алжир, Буркина Фасо, Барбадос, Белорусија, Бразил, Еквадор, Данска, Македонија, Израел, Мароко, Мексико, Монако, Нови Зеланд, Филипини, Шри Ланка, Швајцарска, Суринам, Тунис, Уругвај, Чиле, Кабо Верде, Централна Афричка Република, Колумбија, Гватемала, Хаити, Казахстан, Киргистан, Либеија, Молдавија, Нигерија, Пакистан, Света столица и Сејшели.

Што се тиче евентуалних примедби у односу на критеријуме индиректне надлежности Хашке конвенције, пре би се могло констатовати да решења ЗРСЗ-а не иду у корак са савременим међународним приватним правом.⁶⁷ Иако би се потешкоће, као што смо видели, могле (у одређеној мери) превазићи тумачењем, усвајање новог Закона о међународном приватном праву Србије⁶⁸ решило би овакве проблеме. Тада би сви основи надлежности били у *потпуности* усклађени са системом индиректне надлежности Хашке конвенције.⁶⁹ Штавише, тек би се за критеријуме надлежности новог Закона могло са сигурношћу тврдити да не прекорачују праг прекомерне надлежности. Даље осавремењивање система међународног приватног права Србије морало би бити окренуто Хашкој конвенцији и усвајању новог Закона. Другим речима, ако нам је тесна *постојећа национална или међународна ципела*, не треба оклевати да се нађе нова и боља.⁷⁰

Литература/References

Beaumont, P. (2009). International Family Law in Europe – the Maintenance Project, the Hague Conference and the EC: A Triumph of the Reverse Subsidiarity. *RebelsZ*. 3 (2009). 509–546.

Borrás, A. (2012). The limit on proceedings in maintenance claims: an example of the compatibility between the European instruments and the 2007 Hague Convention. *International Family Law*. (March 2012). 110–114.

Borrás, A. Degeling, J. with the assistance of William Duncan and Philippe Lortie, *Explanatory Report on the Convention on the International Recovery of Child Support and Other Forms of Family Maintenance*. Преузето 20. 03. 2017. <http://www.hcch.net/upload/expl38.pdf>

Bruch, C. (1994). Statutory Reform of Constitutional Doctrine: Fitting International Shoe to Family Law. *UC Davis Law Review*. (28)1994. 1047–1058.

---

67 За детаљну анализу норми ЗРСЗ о надлежности у материји издржавања и њихове недостатке видети Марјановић, 2013: 401–405.

68 Коначна верзија Нацрта послата је Министартву правде пре више од 3 године (јула месеца 2014. године), <http://arhiva.mpravde.gov.rs/cr/news/vesti/zakon-o-medjunarodnom-privatnom-pravuradna-verzija.html>.

69 У том смислу, Нацрт новог Закона предвиђа: уобичајено боравиште туженог, уобичајено боравиште повериоца, заједничко држављанство повериоца и дужника, пророгацију надлежности суда Србије (сем за издржавање деце до 18. године), прећутни пристанак туженог и атракцију надлежности (чл. 13 и чл. 107–109 Нацрта).

70 Делимично парафразирајући речи америчке ауторке Брух. Bruch, 1994: 1058.

Council Regulation No 4/2009 of 18 December 2008 on jurisdiction, applicable law, recognition and enforcement of decisions and cooperation in matters relating to maintenance obligations

Dika, M. Knežević, G. Stojanović, S. (1991). *Komentar Zakona o međunarodnom privatnom i procesnom pravu*. Beograd: Nomos

Duncan, W. (2010). Future developments in International Family Law. U Bole-Woelki K, Einhorn, T, Girsberger, G, S. Symeonides (eds). *Convergence and divergence in Private International Law. Liber Amicorum Kurt Siehr*. The Hague: Eleven International Publishing & Schulthess. 221–242.

Европска конвенција за заштиту људских права и основних слобода. *Сл. лист СЦГ – Међународни уговори*. Бр. 9/2003, 5/2005 и 7/2005, *Сл. гласник РС – Међународни уговори*. Бр. 12/2010 и 10/2015

Хашка конвенција о међународном остваривању издржавања деце и других чланова породице (2007)

Хашка конвенција о меродавном праву за обавезе издржавања деце (1956)

Хашки протокол о меродавном праву за обавезе издржавања. *Сл. гласник РС – Међународни уговори*. Бр. 1/2013

Конвенција између Владе Социјалистичке Федеративне Републике Југославије и Владе Републике Француске о признавању и извршењу судских одлука у грађанским и трговачким стварима. *Сл. лист СФРЈ – Међународни уговори и други споразуми*. Бр. 7/72

Конвенција између Социјалистичке Федеративне Републике Југославије и Краљевине Белгије о признању и извршењу судских одлука о издржавању. *Сл. лист СФРЈ – Међународни уговори и други споразуми*. Бр. 45/76

Конвенција о остваривању алиментационих захтева у иностранству. *Сл. лист ФНРЈ – Међународни уговори и други споразуми*. Бр. 2/60

Конвенција о правима детета. *Сл. лист СФРЈ – Међународни уговори*. Бр. 15/90 и *Сл. лист СРЈ – Међународни уговори*. Бр. 4/96 и 2/97

Lortie, Ph. Groff, M. *Practical Handbook for Competent Authorities: the 2007 Hague Child Support Convention, the 2007 Hague Protocol on Applicable Law (Maintenance) and the 2009 European Union Maintenance Regulation*. Преузето 20. 03. 2017. <http://www.hcch.net/upload/hb38en.pdf>

Martiny, D. (1994). *Maintenance Obligations in the Conflict of Laws. Recueil des Cours*. The Hague: The Hague Academy of International Law

Марјановић, С. (2013). Међународна надлежност за спорове о издржавању у међународном приватном праву Србије *de lege lata* и *de lege ferenda*. *Зборник Правног факултета у Нишу*. 65(2013). 399–418.

Међународни пакт о грађанским и политичким правима. *Службени лист СФРЈ – Међународни уговори*. Бр. 7/71

Нацрт Закона о међународном приватном праву Републике Србије. <http://arhiva.mpravde.gov.rs/cr/news/vesti/zakon-o-medjunarodnom-privatnom-pravuradna-verzija.html>

Pelichet Michael. *Note on the operation of the Hague Conventions relating to maintenance obligations and of the New York Convention on the Recovery Abroad of Maintenance*. Преузето 11. 03. 2017. http://www.hcch.net/upload/wop/maint_rptMPe.pdf

Permanent Bureau. *Draft Practical Handbook for caseworkers under the 2007 Child Support Convention, Prel. Doc. No 4 of August 2009*. Преузето 20. 03. 2017. https://assets.hcch.net/upload/wop/maint_pd04e2009.pdf

Permanent Bureau. *Compilation of responses to the 2002 Questionnaire concerning a new global instrument on the international recovery of child support and other forms of family maintenance, Prel. Doc. No 2 of April 2003*. Преузето 20. 03. 2017. https://assets.hcch.net/upload/wop/maint_pd02.pdf

Permanent Bureau. *Report on and Conclusions of the Special Commission on Maintenance Obligations of April 1999*. Преузето 20. 03. 2017. http://www.hcch.net/upload/wop/maint1999concl_e.pdf

Permanent Bureau. *Extracts from the Responses to the November 1998 Questionnaire on Maintenance Obligations*. Преузето 20. 03. 2017. <http://www.hcch.net/upload/wop/maint1999pd3.pdf>

Schmidt, E. G. (2000). Equal Treatment of the parties in international maintenance cases. U Basedow, J. et al. (eds). *Private Law in International Arena – Liber Amicorum Kurt Siehr*. The Hague: T.M.C. Asser Press. 657–666.

Споразум између Федеративне Народне Републике Југославије и Краљевине Грчке о узајамном признавању и извршавању судских одлука. *Сл. лист ФНРЈ – Додатак*. Бр. 6/60

Споразум између Федеративне Народне Републике Југославије и Републике Аустрије о узајамном признавању и извршењу одлука о издржавању. *Сл. лист ФНРЈ – Додатак*. Бр. 2/63

Уговор о узајамном правном саобраћају између СФР Југославије и НР Мађарске са изменама и допунама. *Службени лист СФРЈ – додатак*. Бр. 3

(1968); измене и допуне, *Службени лист СФРЈ – Међународни уговори*. Бр. 1 (1987)

Уговор о регулисању правних односа у грађанским, породичним и кривичним стварима између СФР Југославије и Чехословачке. *Службени лист СФРЈ – додатак*. Бр. 13 (1964)

Уговор о правном саобраћају у грађанским и кривичним стварима између ФНР Југославије и НР Пољске. *Службени лист ФНРЈ – додатак*. Бр. 5 (1963)

Уговор о правној помоћи између ФНР Југославије и Румунске Народне Републике. *Службени лист ФНРЈ – додатак*. Бр. 8 (1961)

Уговор о узајамној правној помоћи између ФНР Југославије и НР Бугарске. *Службени лист ФНРЈ – додатак*. Бр. 1 (1957)

Уговор између Социјалистичке Федеративне Републике Југославије и Републике Кипар о правној помоћи у грађанским и кривичним стварима. *Сл. лист СФРЈ – Међународни уговори*. Бр. 2/86

Уговор између Србије и Црне Горе и Босне и Херцеговине о правној помоћи у грађанским и кривичним стварима. *Сл. лист СЦГ – Међународни уговори*. Бр. 6/2005 и *Сл. гласник РС – Међународни уговори*. Бр. 13/2010

Уговор између Републике Србије и Црне Горе о правној помоћи у грађанским и кривичним стварима. *Сл. гласник РС – Међународни уговори*. Бр. 1/2010

Закон о решавању сукоба закона са прописима других земаља. *Сл. лист СФРЈ*. бр. 43/82 и 72/82 - испр., *Сл. лист СРЈ*. Бр. 46/96 и *Сл. гласник РС*. Бр. 46/2006

Закон о извршењу и обезбеђењу. *Сл. гласник РС*. Бр. 106/2015 и 106/2016

Живковић, М. (2013). О примени Хашког протокола о меродавном праву за обавезе издржавања у међународном приватном праву Републике Србије. *Зборник Правног факултета у Нишу*. 65 (2013). 79–94.

Sanja Marjanović, LL.D.

Assistant Professor,

Faculty of Law, University of Niš

FAMILY MAINTENANCE IN PRIVATE INTERNATIONAL LAW: Choosing between the UN Convention (1956) and the Hague Convention (2007)

Summary

Globalization and increased movement of people are a challenge for Private International Law. A proper legal regulation of cross-border dispute cases requires a higher degree of international cooperation. In the context of maintenance, it has generated the partnership of two world organizations, the Hague Conference on Private International Law and the United Nations, each of which has been dealing with this matter in its own way. The result of this cooperation is the Hague Convention on the International Recovery of Child Support and Other Forms of Family Maintenance (2007) which, in terms of relations between the Contracting States, replaces the United Nations Convention on the Recovery of Maintenance Abroad (1956). Bearing in mind that the Republic of Serbia is a member state of the 1956 UN Convention only, the paper discusses the need to ratify the 2007 Hague Convention.

*As compared to the New York Convention, the Hague Convention brings multiple benefits, including: the right to an effective access to procedures, the right to free legal assistance, establishment of diplomatic reciprocity regarding the recognition and enforcement of foreign decisions, well-organized and precisely regulated system of cooperation between the central authorities. Given that the Hague Convention has become part of *acquis communautaries*, the Serbian ratification of the Hague Maintenance Convention is even more significant.*

Keywords: *maintenance obligations, UN Convention on the Recovery of Maintenance Abroad, Hague Convention on the International Recovery of Child Support and Family Maintenance.*